

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Adam Redzik

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepanec

SSN Krzysztof Wiak

Łukasz Kotynia (ławnik Sądu Najwyższego)

Jacek Leśniewski (ławnik Sądu Najwyższego)

Protokolant Iwona Kotowska

przy udziale prokuratora Krzysztofa Klimkiewicza del. do Prokuratury Generalnej,
w sprawie K. W.

uniewinnionego z art. 228 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych na rozprawie
w dniu 29 kwietnia 2021 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 6 marca 2017 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt XVIII K (...),

na podstawie art. 95 pkt 2 u.SN w zw. z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2
k.p.k. i art. 90 § 2 u.SN oraz art. 95 pkt 2 u.SN w zw. z art. 637a k.p.k. i art. 636
§ 1 k.p.k.:

- I. **pozostawia skargę nadzwyczajną bez rozpoznania;**
- II. **kosztami procesu związanymi ze skargą nadzwyczajną obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 17 czerwca 2015 r. w sprawie XVIII K (...) w pkt. 9 uznał K. W. za winnego popełnienia następujących przestępstw:

1. opisanego w pkt. XXVII aktu oskarżenia czynu z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegającego na tym, że w okresie od 15 stycznia 2003 r. do 14 października 2003 r. w W., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, pełniąc funkcję publiczną prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. przyjął od A. W. i K. T. , którego sprawę wyłączono do odrębnego postępowania, korzyść majątkową w łącznej kwocie co najmniej 50 000 zł w związku z prowadzeniem postępowania przygotowawczego pod sygn. akt Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w W. , w sprawie sfalszowania w nieustalonym miejscu i czasie dokumentów w celu wyłudzenia wykupu weksla na kwotę 12 000 USD na szkodę „C.” sp. z o.o.,
2. opisanego w pkt. XXVIII aktu oskarżenia czynu z art. 228 § 3 k.k. i art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegającego na tym, że w okresie od dnia 5 grudnia 2003 r. do dnia 1 grudnia 2006 r. w [...] działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, pełniąc funkcję publiczną prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. przyjął od K. T. , którego sprawę wyłączono do odrębnego postępowania, korzyść majątkową w postaci nieodpłatnego użyczenia samochodu osobowego marki V. nr rej. (...) o wartości co najmniej 30 000 zł oraz w postaci zapłaty przez K. T. w dniach 15 stycznia 2004 r. i 15 kwietnia 2004 r. łącznej kwoty 30 000 zł na rzecz właściciela pojazdu – A. C. tytułem części ceny tego pojazdu, nabytego następnie w dniu 1 grudnia 2006 r. przez K. W. z potrąceniem powyższej kwoty, w związku z pełnieniem wymienionych wyżej funkcji publicznych oraz w zamian za udzielanie K. T. informacji o prowadzonych lub nadzorowanych postępowaniach karnych i rad co do metod skutecznego utrudniania postępowań karnych prowadzonych przeciwko osobom zlecającym wymienionemu bezprawne działania,
3. opisanego w pkt. XXIX aktu oskarżenia czynu z art. 228 § 3 k.k. i z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

polegającego na tym, że w okresie od 7 lutego 2004 r. do 15 lutego 2004 r. w W. działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, pełniąc funkcję publiczną prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. przyjął od K. T., którego sprawę wyłączono do odrębnego postępowania, korzyść majątkową w łącznej kwocie 16 000 zł w związku z wykonywaniem czynności służbowych w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym pod sygn. Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w W. przeciwko Ł. K. podejrzanemu o czyn z art. 177 § 2 k.k. i innych, jak również w zamian za pomoc w utrudnieniu powyższego postępowania karnego poprzez udzielanie rad co do sposobu uniemożliwienia tymczasowego aresztowania Ł. K., podjęcie się wpłynięcia na decyzję Prokuratora Rejonowego w W. w przedmiocie stosowania wobec Ł. K. środka zapobiegawczego, a po skierowaniu do sądu wniosku o zastosowanie wobec wymienionego tymczasowego aresztowania w zamian za wyrażenie funkcjonariuszom Policji wykonującym czynności z zatrzymanym Ł. K. zgody na dopuszczenie do swobodnego bezpośredniego kontaktu z nim M. L. i V. M. w celu podania wymienionemu atropiny i nieustalonych środków nasennych.

Za przypisane przestępstwa wymierzono K. W. karę łączną 7 lat pozbawienia wolności i karę łączną grzywny w wymiarze 500 stawek dziennych po 100 zł, zaś na podstawie art. 90 § 2 k.k. orzeczono zakaz zajmowania stanowiska prokuratora i wykonywania zawodów adwokata, radcy prawnego i notariusza przez okres 10 lat.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie II AKa (...) uniewinnił K. W. od popełnienia zarzucanych mu czynów.

Od wyroku tego kasację na niekorzyść K. W. wywiódł prokurator, który podniósł w niej zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., a więc w konsekwencji art. 437 § 2 k.p.k., mającego istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, skutkującego zmianą zaskarżonego wyroku i wydaniem orzeczenia odmiennego co do istoty poprzez uniewinnienie oskarżonego, wskutek dokonania przez sąd odwoławczy pobieżnej i niepełnej oceny zebranego materiału dowodowego, poprzestaniu jedynie na krytycznym

odniesieniu się do fragmentów oceny niektórych tylko dowodów zaprezentowanych przez sąd I instancji, uchyleniu się od oceny pozostałej części materiału dowodowego oraz oceny dowodów we wzajemnej relacji, a także wadliwej, opartej jedynie o wybrane części materiału dowodowego własnej oceny dowodów, dokonanej wbrew regułom określonym w art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., a w odniesieniu do czynu oskarżonego K. W. oznaczonego jako XXIX także nieuprawnionym zastosowaniu reguły zawartej w art. 5 § 2 k.p.k. oraz przedstawieniu swojego rozumowania w uzasadnieniu wyroku niespełniającym wymogów określonych przepisami art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.

Sąd Najwyższy, na skutek tej kasacji, wyrokiem z 24 maja 2018 r. w sprawie II KK 388/17 uchylił wskazany wyżej wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) w zakresie rozstrzygnięcia co do czynu z pkt. XXVIII aktu oskarżenia, zaś w pozostałym zakresie, tj. co do rozstrzygnięcia uniewinniającego od pozostałych dwóch zarzutów, oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną.

Prokurator Generalny wniósł skargę nadzwyczajną od wskazanego wyżej wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 marca 2017 r., sygn. akt II AKa (...), na niekorzyść K. W. w części rozstrzygnięcia zawartego w pkt. I ppkt. 8 w zakresie uniewinnienia go od popełnienia zarzucanych mu czynów oznaczonych w wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt XVIII K (...) w punkcie XXVII i XXIX.

W skardze tej zarzucił naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasadę sprawiedliwości społecznej, poprzez zaniechanie przez Sąd odwoławczy realizacji naczelnej dyrektywy procesu karnego – zasady prawdy materialnej (art. 2 § 2 k.p.k.) – nakazującej uwzględniać całość zgromadzonego i ujawnionego materiału dowodowego bez pominięcia istotnych jego części (art. 410 k.p.k.), co w konsekwencji doprowadziło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, ocenionego dodatkowo bez uwzględnienia zasad logiki, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 7 k.p.k.), w efekcie czego doszło do wydania wyroku nieodzwierciedlającego faktów utrwalonych w zgromadzonym materiale dowodowym, przemawiającym za winą oskarżonego K. W..

Podnosząc tak postawiony zarzut domagał się uchylenia pkt. I ppkt. 8 zaskarżonego wyroku w zakresie uniewinnienia oskarżonego K. W. od popełnienia zarzucanych mu czynów oznaczonych w wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt XVIII K (...) w punktach XXVII i XXIX i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Co do wniesionej skargi nadzwyczajnej zachodzi negatywna przesłanka określona w art. 90 § 2 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2021, poz. 154), dalej: u.SN, która uniemożliwia jej merytoryczne rozpoznanie. Zgodnie z tym przepisem, skargi nadzwyczajnej nie można oprzeć na zarzutach, które były przedmiotem rozpoznawania skargi kasacyjnej lub kasacji przyjętej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Jak wcześniej przytoczono, sprawa K. W. była rozpoznana przez Sąd Najwyższy na skutek wniesienia przez prokuratora kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 17 czerwca 2015 r. w sprawie XVIII K (...), zaś analiza zarzutu postawionego w tej kasacji, w zestawieniu z zarzutem podniesionym w skardze nadzwyczajnej, wskazuje na ich tożsamość.

Należy zważyć, że zgodnie z treścią art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia; kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu rażącej niewspółmierności kary. Treść tego przepisu, określającego w sposób zbiorczy podstawy wniesienia kasacji bez wątpienia nawiązuje do względnych i bezwzględnych podstaw odwoławczych. Oznacza to, że w istocie katalog zarzutów, jakimi dysponują strony w celu wzruszenia kwestionowanego prawomocnego rozstrzygnięcia w trybie kasacji zasadniczo, bo z pewnymi wyjątkami, zawarty jest w art. 438 i 439 k.p.k. – w postępowaniu kasacyjnym możliwe jest jedynie podniesienie zarzutów dotyczących naruszenia prawa, a nadto konieczne jest wykazanie, że naruszenie to miało charakter rażący. W postępowaniu kasacyjnym nie jest natomiast możliwe podniesienie zarzutu błędnych ustaleń faktycznych, a więc zarzutu, który dla postępowania

odwoławczego określony jest w art. 438 pkt 3 k.p.k. Nie wyklucza to jednak możliwości podniesienia w kasacji uchybień procesowych, jakie dla kwestii ustaleń faktycznych mają znaczenie zasadnicze, a więc uchybień związanych z gromadzeniem dowodów w sprawie, a także ich oceną. Takie naruszenia zostały podniesione przez prokuratora w kasacji w sprawie II KK 388/17.

Należy zarazem zaznaczyć, co wydaje się szczególnie istotne, że katalog podstaw odwoławczych, których część stanowi zarazem podstawy kasacyjne z art. 523 § 1 k.p.k., pod warunkiem rażącego charakteru występującego uchybienia, jest pochodną modelu stosowania prawa karnego, a zarazem z samej istoty jego określenia w ustawie, zakłada możliwość rozłącznego ich wystąpienia. Proces stosowania prawa karnego materialnego w postępowaniu karnym realizuje zarazem cele tego postępowania, określone w art. 2 § 1 i 2 k.p.k., a jego poszczególne etapy polegają na gromadzeniu materiału dowodowego, wprowadzeniu go do procesu w fazie jurysdykcyjnej, ocenie tego materiału, dokonaniu ustaleń faktycznych, subsumcji, a następnie – w razie stwierdzenia winy – zastosowaniu sankcji. Określone w Kodeksie postępowania karnego oraz u.SN podstawy wzruszenia orzeczenia, zwłaszcza podstawy odwoławcze, względem których pozostałe podstawy mają charakter pochodny nawiązują do każdego z tych etapów, przy czym odrębne określenie tych podstaw, związane z możliwością stwierdzenia uchybień w nich określonych, przy wskazanym wyżej założeniu o ich rozłączności, prowadzi do wniosku, że określoną podstawę odwoławczą, kasacyjną, czy też podstawę skargi nadzwyczajnej należy łączyć z konkretnie wskazanym przez uczestnika postępowania uchybieniem, nie zaś z przyporządkowaniem tego uchybienia w piśmie procesowym do określonej podstawy odwoławczej. W praktyce przyporządkowanie to następuje bowiem niejednokrotnie błędnie, co jednak nie może rzutować negatywnie na obowiązek, który obciąża sąd rozpoznający określony środek zaskarżenia, w zakresie właściwej identyfikacji podniesionego uchybienia. Z jednej strony, obowiązek ten czyni zadość intencji stron postępowania, z drugiej, ma na celu eliminowanie podejmowanych przez strony kroków mających na celu obejście wymogów i ograniczeń ustawowych.

Trzeba natomiast zwrócić uwagę na fakt, że w kasacji wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 17 czerwca 2015 r. w sprawie XVIII K (...) prokurator podniósł uchybienie polegające nie nieuwzględnieniu wszystkich okoliczności ujawnionych na rozprawie (art. 410 k.p.k.), wadliwe zastosowanie art. 5 § 2 k.p.k., jak również naruszenie art. 7 k.p.k., polegające na pobieżnej, niepełnej bo wybiórczej ocenie materiału dowodowego. Co do oceny zarzutu postawionego w skardze nadzwyczajnej, poza jej zakresem musi pozostać fakt, że podniesiono w niej naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, gdyż ten element zarzutu, związany z badaniem treści zaskarżonego orzeczenia względem określonego wzorca konstytucyjnego, ma charakter ogólny, a zarazem wtórny względem wadliwości wskazanych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Oznacza to, że z punktu widzenia negatywnej przesłanki rozpoznania skargi nadzwyczajnej podlega ocenie to, czy z powodu którejkolwiek z podstaw szczególnych określonych w tym przepisie, była lub mogła być wniesiona kasacja. Prokurator Generalny przytaczając podstawę prawną skargi nadzwyczajnej w niniejszej sprawie wskazał wprawdzie, że opiera ją na art. 89 § 1 pkt 3 u.SN, a więc, że zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, jednak treść podniesionego zarzutu w zestawieniu z tą podstawą prowadzi do wniosków zgoła odmiennych.

Sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w sprawie karnej, a więc przesłanka z art. 89 § 1 pkt 3 u.SN, zachodzi bowiem wówczas, gdy z prawidłowo zebranego materiału dowodowego, a zarazem ocenionego w sposób spełniający wymogi procesowe, wyciągnięte zostały wnioski w oczywisty sposób odmienne od treści tego materiału. Inaczej mówiąc, sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego ma miejsce wtedy, gdy sąd dokonał odmiennych ustaleń od treści dowodów, które prawidłowo wprowadził do procesu i właściwie ocenił.

W sytuacji natomiast, gdy wadliwość zaskarżonego orzeczenia, zdaniem skarżącego, polega na nieuwzględnieniu wszystkich okoliczności ujawnionych na rozprawie, wbrew art. 410 k.p.k., ocenie przeprowadzonych dowodów z naruszeniem zasady swobody, bez uwzględnienia ich treści, a także

z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a więc z rażącym naruszeniem art. 7 k.p.k., nie może ulegać wątpliwości, że skarżący zarówno istnienie, jak i ciężar uchybienia przesuwa na etap poprzedzający ustalenia faktyczne, tj. na etap oceny zgromadzonych dowodów. Zważywszy na fakt, że art. 7 k.p.k. określa wymogi, jakie ocena dowodów ma spełniać, by pozostawać pod ochroną ustawy procesowej, w sytuacji podniesienia zarzutu uchybienia temu przepisowi, zarzut ze skargi nadzwyczajnej może być postrzegany i rozważony jedynie w kontekście rażącego naruszenia wskazanego przepisu, a więc w ramach podstawy z art. 89 § 1 pkt 2 u.SN. Oznacza to zatem, że podnosząc naruszenie art. 7 i 410 k.p.k., skarżący w rzeczywistości wywodzi, że orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, gdyż te przepisy nie zostały uwzględnione w procesie dowodzenia, poprzedzającym etap ustaleń faktycznych. Istotą uchybienia podniesionego przez skarżącego jest więc rażące naruszenie prawa przez błędną wykładnię lub niewłaściwe jego zastosowanie i to jest zarzut zarówno pierwotny, dotyczący zaskarżone orzeczenie, a także zupełny i wystarczający do jego kontroli. Kwestia, a raczej wadliwość ustaleń faktycznych należy w tej sytuacji do konsekwencji stwierdzenia zaistniałego uchybienia w zakresie naruszenia prawa, a nie do treści tego uchybienia, a więc zarazem nie do treści podniesionego zarzutu. Jest zatem pochodną i skutkiem rażącego naruszenia prawa a nie samoistnym uchybieniem, które może konstytuować treść zarzutu. Oczywiście jest natomiast, że w sytuacji stwierdzenia rażąco wadliwej oceny dowodów, rozważanie prawidłowości ustaleń faktycznych jest bezprzedmiotowe o tyle, że w ogóle rozważanie prawidłowości tego etapu stosowania prawa, który następuje po etapie, na którym doszło do rażących uchybień, jest zabiegiem zbędnym i niecelowym – zaskarżone orzeczenie, jako wadliwe z powodu rażącego naruszenia prawa i tak podlega wzruszeniu.

Uwzględniając powyższe trzeba stwierdzić, że wnosząc w niniejszej sprawie skargę nadzwyczajną Prokurator Generalny wywodzi o wadliwości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z tych samych powodów, co podniesione we wcześniej wniesionej i rozpoznanej przez Sąd Najwyższy kasacji. Treść podniesionego w niej zarzutu wskazuje bowiem, że istota uchybienia, jakiego miał

się dopuścić Sąd Apelacyjny w (...), polega na nieuwzględnieniu całości zgromadzonego materiału dowodowego, pominięciu istotnych jego części, który to materiał nadto został oceniony bez uwzględnienia zasad logiki, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Skutkiem tych naruszeń prawa procesowego, a więc niewątpliwie tego samego rażącego naruszenia prawa – art. 7 i 410 k.p.k., jakie podniesiono w kasacji – przez błędne jego zastosowanie, było zdaniem skarżącego zaniechanie realizacji prawdy materialnej, jak i wadliwość ustaleń faktycznych. W żadnym razie jednak wadliwość ta nie może być postrzegana przez pryzmat art. 89 § 1 pkt 3 k.p.k., gdyż przyjmując założenie o racjonalności ustawodawcy, a zarazem o rozłączności podstaw skargi nadzwyczajnej, na tej podstawie należy podnosić naruszenia innej kategorii, aniżeli związane z rażącym naruszeniem prawa.

W konsekwencji powyższego należy stwierdzić, że w związku z wniesieniem w niniejszej sprawie skargi nadzwyczajnej doszło do naruszenia art. 90 § 2 u.SN. Pomimo bowiem powołania jako podstawy podniesionego zarzutu art. 89 § 1 pkt 3 u.SN, jego treść, a więc opisane w nim uchybienie, wskazuje na to, że w istocie jest to zarzut z art. 89 § 1 pkt 2 u.SN. To z kolei prowadzi do konkluzji, że wbrew dyspozycji art. 90 § 2 u.SN, skargę nadzwyczajną oparto nie tylko na zarzucie, który mógł być podniesiony w kasacji, ale wręcz na zarzucie, który był podniesiony, a nadto w postępowaniu kasacyjnym został rozpoznany, niezgodnie z wolą skarżącego. W tym stanie rzeczy niewątpliwie zachodzi negatywna przesłanka postępowania w przedmiocie skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 90 § 2 u.SN, której istnienie związane jest także z założeniem, że skargi nadzwyczajnej nie można wnieść od orzeczenia Sądu Najwyższego (*arg. ex art. 89 § 1 in principio u.SN*). Rozpoznanie skargi nadzwyczajnej wniesionej w niniejszej sprawie niewątpliwie prowadziłoby do obejścia tego ograniczenia, gdyż pośrednio prowadziłoby do oceny prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, jakie zostało wydane w postępowaniu kasacyjnym, a taki zabieg nie został przez ustawodawcę przewidziany.

Z tych względów, na podstawie art. 95 pkt 2 u.SN w zw. z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. i art. 90 § 2 u.SN, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt. I postanowienia, rozstrzygając w konsekwencji tego o kosztach procesu

postępowania w przedmiocie skargi nadzwyczajnej, na podstawie art. 95 pkt 2 u.SN
w zw. z art. 637a k.p.k. i art. 636 § 1 k.p.k.